

11 Anexe

Anexa XI.I. Servicii de bibliotecă pentru persoanele înaintate în vârstă

Ghid ALA

1.0. Integrați serviciile de bibliotecă în toate planurile bibliotecii, buget, servicii, programe.

Este esențial pentru administratorii, managerii bibliotecilor și decidenți să înțeleagă că serviciile pentru persoanele înaintate în vârstă nu sunt un moft, un capriciu; că necesitatea de a apela la serviciile de bibliotecă pentru ei au crescut; că percepțiile stereotipizate față de persoanele înaintate în vârstă pentru bibliotecă nu mai sunt valabile și că nimic nu poate influența sau reduce angajamentul moral și financiar, pentru ca serviciile de bibliotecă să fie orientate spre necesitățile și cerințele prezente și viitoare ale utilizatorilor înaintați în vârstă.

1.1. Recunoașteți și includeți necesitățile în schimbare ale persoanelor înaintate în vârstă în planificarea strategică și în procesele de evaluare a bibliotecii.

1.2. Încorporați mijloace financiare pentru materiale și servicii destinate utilizatorilor înaintați în vârstă în bugetul operațional.

1.3. Căutați activ mijloace financiare suplimentare pentru implementarea serviciilor informaționale pentru persoanele înaintate în vârstă.

2.0. Asigurați acces fizic la edificiul, materialele, programele și serviciile bibliotecii pentru persoanele înaintate în vârstă.

Materialele bibliotecii, programele și serviciile sunt acțiuni primare, pe care trebuie să le întreprindeți pentru a face biblioteca accesibilă pentru persoanele înaintate în vârstă. Persoanele înaintate în vârstă, cu deficiențe de vedere, auditive, fizice trebuie să beneficieze mai mult decât ceilalți utilizatori. Cunoașterea comunității, populației locale și utilizatorilor servește ca ghid și punct de pornire pentru personalul și managerii bibliotecii în asigurarea accesului la resursele, serviciile și programele bibliotecii.

2.1. Asigurați acces ușor la sediul bibliotecii pentru persoanele înaintate în vârstă.

2.2. Asigurați iluminare, signalectică și mobilier compatibil cu necesitățile persoanelor înaintate în vârstă.

2.3. Oferiți posibilitate persoanelor înaintate în vârstă să acceseze informația prin resursele în diferite formate.

2.4. Promovați, susțineți și încurajați achiziția și utilizarea tehnologiilor și echipamentului adaptat la caracteristicile persoanelor înaintate în vârstă.

2.5. Furnizați servicii pentru adulții înaintați în vârstă care nu pot să viziteze biblioteca.

3.0. Tratați adulții înaintați în vârstă cu respect la orice punct de acces.

Toți utilizatorii bibliotecii, indiferent de vârstă, trebuie să beneficieze de aceleași servicii de calitate. Programele de instruire trebuie focusate spre conștientizarea importanței

serviciilor pentru acest segment de populație, spre evitarea atitudinii stereotipizate față de bătrâni, spre sporirea atitudinilor pozitive și abilităților de comunicare cu ei.

3.1. Promovați dezvoltarea abilităților de comunicare cu adulții înaintați în vârstă de orice vârstă prin educația continuă a personalului.

3.2. Integrați serviciile de bibliotecă pentru adulții înaintați în vârstă în toate ofertele pentru alți utilizatori, alte grupuri.

3.3. Asigurați-vă că serviciile pentru adulții înaintați în vârstă acoperă diversitatea culturală și diferențele lor economice.

4.0. Utilizați experiența și cunoștințele persoanelor înaintate în vârstă.

Persoanele înaintate în vârstă dețin legături valoroase, stabilite de mult timp cu comunitatea, care pot contribui la creșterea performanțelor bibliotecii, a importanței locului ei în comunitate și a abilității lor de a oferi servicii și programe adiționale. Recrutarea proactivă, includerea adulților înaintați în vârstă în servicii, programe, activități sporesc rolul integrațional al bibliotecii, transformându-l într-un circuit activ cu implicații pozitive și beneficii bilaterale.

4.1. Recrutați adulți înaintați în vârstă ca resurse în implementarea programelor și ca voluntari.

4.2. Promovați încadrarea adulților înaintați în vârstă ca personal profesional și ca membri de susținere.

4.3. Încurajați adulții înaintați în vârstă să servească drept legătură cu comunitatea prin experiența și cunoștințele acumulate.

4.4. Dezvoltați și oferiți oportunități prin activități integraționale.

5.0. Furnizați și promovați informații și resurse despre vârstnici, îmbătrânire.

Astăzi colecția bibliotecii depășește formatele tradiționale – cărțile tipărite și materialele audiovizuale – se orientează spre formate electronice și resurse Internet referitoare la „ageism”. Rolul bibliotecii îl depășește pe cel de a colecta resurse, a le actualiza, promova.

Personalul și managerii bibliotecii trebuie să considere și să poziționeze biblioteca drept punct primar de acces la informația despre cei înaintați în vârstă, despre planificarea pensionării, probleme de sănătate, o a doua oportunitate de carieră etc.

5.1. Dezvoltați colecții care reflectă informații necesare persoanelor înaintate în vârstă.

5.2. Acționați ca birou de excelență în informații și resurse referitoare la problemele persoanelor înaintate în vârstă, pentru ei, familiile lor, îngrijitorii și profesioniștii.

5.3. Încorporați resursele tehnologice și accesul on-line și serviciile informaționale din Internet în colecția bibliotecii.

6.0. Furnizați servicii adecvate necesităților persoanelor înaintate în vârstă.

Explozia de informații accesibile și a serviciilor așteptate de public în ultimii ani au schimbat orientarea serviciilor și programelor bibliotecii. Bibliotecile furnizează programe pentru adulții înaintați în vârstă într-un cadru comunitar, fapt care le permite să-și dezvolte noi abilități, să rămână instruiți, educați, să se bucure de programe informaționale și recreaționale tradiționale. Biblioteca inițiază servicii extramuros (servire la domiciliu sau la centre de zi, instituții, acces de la distanță la colecțiile bibliotecii) de care beneficiază mai multe grupuri sociale și cărora le ajută să devină utilizatori independenți ai serviciilor bibliotecii.

6.1. Furnizați programe pentru a acoperi necesitățile și interesele adulților înaintați în vârstă și membrilor familiilor lor.

6.2. Instruiți, educați adulții înaintați în vârstă să fie utilizatori activi ai bibliotecii.

- 6.3. Asigurați persoanelor înaintate în vârstă acces la tehnologii prin instruire tehnologică.
- 6.4. Dezvoltați programe și servicii pentru persoanele înaintate în vârstă care nu pot vizita biblioteca.
- 6.5. Promovați, faceți publicitate serviciilor și programelor pentru adulții înaintați în vârstă.
- 7.0. Colaborați cu agențiile comunitare și grupurile care servesc adulții înaintați în vârstă.

Serviciile și programele bibliotecii pentru adulții înaintați în vârstă nu trebuie să copieze serviciile altor agenții, ci trebuie să le completeze sau să le susțină pe cele pe care le prestează deja aceste organizații. Investigați posibilitatea prestării programelor comune pentru adulții înaintați în vârstă. Identificați resursele bibliotecare ce pot fi furnizate profesionalilor care deserveșc, lucrează cu acest grup social. Identificați programe de educare continuă oferite de instituțiile academice interesate de problemele adulților înaintați în vârstă, Centrele de zi, alte organizații care furnizează oportunități pentru activități integraționale. Aceste grupuri pot fi asistate nu doar de biblioteci; acestea din urmă pot promova și susține, prin resursele disponibile, servicii prestate de alte instituții.

- 7.1. Identificați organizațiile comunitare pentru și ale adulților înaintați în vârstă.
- 7.2. Identificați rolurile bibliotecii și ale organizațiilor pentru a realiza obiectivele de colaborare.
- 7.3. Formați parteneriate cu organizațiile locale pentru programele bibliotecii și furnizarea serviciilor.
- 7.4. Lucrați cu agențiile existente și cu instituțiile educaționale pentru a promova învățarea pe parcursul întregii vieți printre persoanele înaintate în vârstă.

Anexa XI.II. Incluziune socială : Linii Directoare Calimera

Problemele abordate în acest ghid sunt:

Factori de risc ai excluderii sociale

Grupurile de risc (de excludere socială)

Folosirea IST pentru combaterea excluderii sociale

Servicii mobile

Probleme de accesibilitate

Factori de risc ai excluderii sociale

Factorii de risc care favorizează sărăcia și excluderea socială includ:

- dependența, pe termen lung, de un venit mic/inadecvat (datoriile mari);
- șomajul pe termen lung;
- un loc de muncă nesigur, slab plătit sau de calitate scăzută;
- nivel redus de educație, analfabetism sau e-analfabetism;
- apartenența la o familie vulnerabilă;
- dizabilitatea;
- sănătatea precară;
- traiul într-un mediu de mare depravare (crimă, droguri, comportament anti-social);
- lipsa unui adăpost sau condiții de locuit precare;

- imigrația, etnia, rasismul și discriminarea;
- discriminarea de orice gen;
- de-instituționalizarea (închisori, asistență instituționalizată, instituții de boli psihice).

Uniunea Europeană se angajează să avanseze în direcția eradicării sărăciei și excluderii sociale. Consiliul European de la Lisabona, din martie 2000, a recunoscut faptul că este inacceptabilă extinderea sărăciei și a excluderii sociale. Crearea unei Uniuni Europene incluzive reprezintă elementul esențial în îndeplinirea obiectivului strategic pe zece ani al Uniunii, acela de creștere economică durabilă, locuri de muncă mai multe și mai bune, o mai mare coeziune socială și eradicarea sărăciei. A fost lansat un Program de Acțiune al Comunității, și fiecare din statele-membre ale Uniunii Europene a fost obligat să pregătească și să implementeze Planul Național de Acțiune pentru incluziune socială bazat pe obiectivele specifice adoptate la Consiliul European de la Nisa [1]. Unele țări au, de asemenea, politici naționale de incluziune socială.

Provocarea pentru instituțiile de moștenire culturală o reprezintă nevoia de a armoniza legislația, rapoartele și inițiativele importante și de a le integra în serviciile lor. Politicile lor ar trebui să țină cont de Declarația Universală a Drepturilor Omului [2], Convenția Europeană asupra Drepturilor Omului [3], Strategia Uniunii Europene pentru Persoanele cu Dizabilități [4] și Programul de Acțiune al Comunității pentru Combaterea Excluderii Sociale 2002-2006 [5].

Instituțiile de moștenire culturală sunt ideal situate pentru a putea contribui eficient la regenerarea comunității prin inițierea unei inițiative de a ajunge la acei oameni care sunt în pericol de a fi excluși social în localitatea lor și, de asemenea, pentru a putea contribui la întărirea coeziunii sociale în zona sau regiunea lor. Acest lucru implică adoptarea unor măsuri pozitive pentru incluziune socială, adaptarea și extinderea ariei de servicii oferite, crearea de noi legături și parteneriate cu comunitatea și provocarea unora dintre valorile și practicile lor cele mai tradiționale. Muzeele, bibliotecile și arhivele pot sprijini procesul de învățare, scăderea numărului de crime, dezvoltarea rurală, regenerarea economică și culturală, diversitatea culturală, creativitatea, re-calificarea, e-guvernarea și democrația, apartenența la comunitate, spiritul civic și identitatea culturală, fiecare dintre acestea contribuind la incluziunea socială.

Ghiduri de bune practici

Acest ghid se aplică în egală măsură muzeelor, bibliotecilor și arhivelor. Există multe posibilități de cooperare între toate cele trei domenii.

Arhivele, create de indivizi, familii, mediul de afaceri sau instituții, ne redau trecutul, arătându-ne cum am ajuns să fim ceea ce suntem ca indivizi, comunități și națiuni. Cunoașterea istoriei duce la o mai bună înțelegere a propriei persoane, a propriilor comunități și a variatei noastre moșteniri culturale. Arhivele ne permit accesul la evenimentele istorice prin intermediul documentelor, corespondenței, filmului, înregistrărilor, hărților, planurilor, desenelor, posterelor, fotografiilor – surse primare de istorie.

Muzeele, prin abordări atente ale colecțiilor, expozițiilor, programărilor și interpretărilor, pot ajuta la conturarea sentimentului de apartenență a unor grupuri care este posibil să fi fost marginalizate; ele pot încuraja respectul reciproc, toleranța și înțelegerea între diferite comunități, pot combate discriminarea și elimina stereotipurile care stimulează intoleranța.

Bibliotecile le-au oferit oamenilor, încă de la început, materiale și resurse de informare, educaționale și de petrecere a timpului liber. Acum, ele le pot oferi celor care nu dețin un calculator, posibilitatea de a folosi Internetul în scopuri de informare și comunicare, pot oferi facilități de scriere a temelor pentru copiii care provin din familii excluse social, servicii virtuale la care să aibă acces cei care nu se pot deplasa sau persoanele izolate și multe altele. U.E. a recunoscut contribuția pe care bibliotecile o pot avea, oferindu-le asistență financiară prin Fondul Social European (ESF), programul EQUAL [6], care testează modalități noi de combatere a discriminării și inegalității la care sunt supuși cei care au sau își caută un loc de muncă.

Fiind mai aproape de comunitățile lor, instituțiile locale pot avea un impact mai mare decât instituțiile naționale, în special atunci când încurajează indivizii și grupurile să își creeze propriile lor colecții sau arhive ale comunității sau să participe ca voluntari. În comparație cu instituțiile naționale mari, ele pot părea mai puțin intimidată și mai puțin constrânsă de proceduri birocratice, ceea ce le permite să răspundă mai repede solicitărilor și să fie mai flexibile. Legătura cu instituțiile de moștenire culturală poate avea un impact pozitiv asupra vieții oamenilor prin creșterea respectului de sine și a încrederii în propriile forțe, permițând noi calificări și asigurând modalități de explorare a unui sentiment al identității și apartenenței.

Grupurile de risc (de excludere socială)

Unele instituții locale din Europa oferă deja servicii pentru următoarele grupuri de risc (de excludere socială), deși furnizarea lor nu este, sub nici o formă, adecvată geografic sau potrivit tipului sau calității serviciului:

- persoanele cu dizabilități (inclusiv persoanele cu dizabilități temporare ca urmare a unui accident sau boală, cele cu boli de invaliditate pe termen lung cum este artrita, cele cu dizabilități legate de vârstă, cele cu deficiențe în scriere, citire, învățare și cele cu probleme psihice);
- persoanele care nu se pot deplasa;
- alte persoane cu risc de excludere socială;
- copiii care cresc în familii cu risc;
- șomerii;
- persoanele care consumă droguri sau cele care au probleme cu alcoolul;
- persoanele fără adăpost;
- refugiații și cei care cer azil;
- imigranții;
- minoritățile etnice, lingvistice, religioase și culturale;
- persoanele cărora li se cere îndemânare;
- persoanele care au părăsit școala la o vârstă fragedă;
- populația rurală;
- oamenii săraci;
- deținuții.

Instituțiile culturale pot, în continuare, combate excluderea socială prin:

- transformarea incluziunii sociale într-o prioritate de politică pentru toate serviciile lor. Cultura organizațională trebuie să fie una în care incluziunea socială să poată avea succes;
- consultarea și implicarea grupurilor excluse social, atât a utilizatorilor, cât și a non-utilizatorilor, pentru a identifica nevoile și aspirațiile lor și a încerca satisfacerea lor;

- localizarea serviciilor, acolo unde se cere, dar cu îmbunătățirea facilităților și serviciilor existente, acolo unde este posibil acest lucru;
- luarea în considerare a posibilităților de co-localizare a facilităților pe care ele le oferă cu alte servicii locale;
- furnizarea unor servicii mobile pentru a ajunge în toate zonele îndepărtate, realizarea unor expoziții în comunitate, a unor expoziții mobile etc.;
- adoptarea unui program pentru public mult mai flexibil, nu neapărat un program prelungit, ci adaptarea lui astfel încât să reflecte nevoile și interesele comunității;
- crearea de parteneriate pentru dezvoltarea și furnizarea de servicii;
- asigurarea unor servicii pentru persoanele instituționalizate, de ex., în case de plasament, spitale și închisori;
- asigurarea faptului că expozițiile și colecțiile reflectă diversitatea socială, lingvistică și culturală a comunităților lor locale, de ex., bibliotecile trebuie să se asigure de faptul că dețin cărți, ziare etc. în limbile minorităților și în formate alternative;
- adaptarea serviciilor astfel încât să satisfacă nevoile grupurilor specifice;
- redefinirea rolului personalului pentru a îndeplini un rol mai social și educativ;
- schimbarea percepției asupra muzeelor, bibliotecilor și arhivelor pentru a le face mai primitoare pentru grupurile excluse sub aspect social, fără îndepărtarea utilizatorilor tradiționali;
- asigurarea faptului că diversitatea populației locale este reflectată în selectarea forței de muncă, de ex., recrutarea persoanelor care aparțin minorităților etnice și a celor cu dizabilități;
- folosirea la potențial maxim a IST (Tehnologiile Societății Informaționale) pentru combaterea excluderii sociale.

Folosirea IST pentru combaterea excluderii sociale

În epoca modernă este important ca toți oamenii să aibă acces la facilitățile IST care invadează din ce în ce mai mult orice aspect al vieții comunității. Pentru majoritatea locurilor de muncă se cere un anumit nivel de cunoștințe IST, iar a-ți face cumpărăturile, a merge la bancă sau chiar a-ți petrece timpul liber implică folosirea facilităților IST. Instituțiile culturale locale dețin un loc important în reducerea disparităților digitale existente între cei care au și cei care nu au acces la tehnologie prin asigurarea accesului pentru public la serviciile digitale.

Având o rată mare a șomajului, buget mic sau persoane cu un nivel scăzut de educație printre locuitorii lor, doar puține zone dezavantajate, atât din mediul rural, cât și din mediul urban, dispun de Internet. Acest lucru are consecințe asupra economiei locale, dar și asupra nivelului de trai al locuitorilor acestor regiuni, subliniind importanța facilităților de acces pentru public. (A se vedea ghidul privind *Dezvoltarea economică și socială*.)

Muzeele, bibliotecile și arhivele colecționează, prezervă și organizează materialele, în mod tradițional, ca obiecte fizice. IST permit crearea unor surrogate digitale care pot fi organizate diferit, de ex., după subiect. Moștenirea culturală a unei comunități poate fi înregistrată ca o colecție de cărți, obiecte, fotografii, documente, documente de istorie orală, documente audio-video interrelaționate etc. pentru care se pot efectua căutări după cuvânt-cheie, subiect sau text liber. Aceasta poate fi o modalitate de furnizare a serviciilor socialmente incluzive, deoarece le permite oamenilor să folosească

colecțiile corespunzător propriei lor pregătiri și în funcție de împrejurări, crescând astfel sentimentul apartenenței lor la comunitatea respectivă. (A se vedea ghidul privind *Identitatea și coeziunea culturală*.)

Exemple de modalități în care IST pot fi folosite la grupurile cu risc (de excludere socială) includ:

- serviciile IST pot fi furnizate, fie acasă, fie la spital, persoanelor care au o stare de sănătate precară;
- persoanele în vârstă care nu mai sunt active din punct de vedere educațional sau economic pot învăța să folosească facilitățile IST, sau, dacă nu se pot deplasa, li se pot furniza servicii la domiciliu;
- copiii din familiile socialmente excluse sau care locuiesc în zone dezavantajate pot folosi facilitățile IST pentru a-și face temele;
- persoanele fără calificare sau șomerii pot folosi facilitățile IST pentru a-și îmbunătăți abilitățile sau pentru a-și găsi un loc de muncă;
- serviciile IST pot fi folosite în închisori, pentru a ajuta la reabilitarea persoanelor aflate în detenție;
- IST pot asigura persoanelor fără adăpost facilități disponibile, de obicei, doar celor care au o reședință permanentă;
- persoanele a căror limbă maternă nu este principala limbă sau cea oficială a țării de rezidență pot beneficia de servicii on-line asigurate în limbile minorităților;
- numărul mare de imigranți, refugiați, persoane care cer drept de azil în Europa se confruntă, de multe ori, cu alte criterii de excludere cum ar fi venituri mai mici, bariere lingvistice sau faptul că locuiesc în zone dezavantajate. Facilitățile on-line, în propriile limbi materne, pentru imigranți, pentru cei care cer drept de azil și pentru refugiați îi pot ajuta pe aceștia să se acomodeze în noul mediu în care trăiesc;
- persoanele fără acces personal la Internet pot folosi facilitățile IST pentru a păstra legătura cu rudele și prietenii lor, ceea ce ajută la păstrarea legăturilor familiale și îi ajută pe oameni să nu se simtă izolați. Ei pot să mai folosească facilitățile IST și pentru petrecerea timpului liber, de exemplu, să joace șah on-line, lucru care poate părea nesemnificativ, dar care le îmbunătățește atât abilitățile, cât și calitatea vieții;
- serviciile pot fi furnizate persoanelor cu dizabilități când sunt asigurate formate accesibile.

Servicii mobile

Abordările inovatoare ale furnizării serviciilor pot rezulta într-un serviciu de calitate excepțională, care este disponibil tuturor, în special atunci când un procent mare din populația locală sau regională locuiește în zone rurale sau în orașele mici. Mulți oameni care trăiesc în zonele rurale sunt bogați, dar distanța, izolarea geografică, gradul redus de acces la locuri de muncă, transport, servicii și alte oportunități sunt principalele probleme cu care se confruntă grupurile cu risc (de excludere socială) din zonele rurale. Serviciile mobile pot fi folosite pentru furnizarea unor servicii comunităților și școlilor mici și indivizilor la domiciliu. Acestea pot fi activități de artă, expoziții, campanii de informare și servicii de bibliotecă. Dezvoltările tehnologice ca banda largă, rețelele optice și Sistemele Geografice de Informații (GIS) oferă mai multe căi de furnizare a serviciilor la domiciliu sau în centre comunitare, de exemplu, în primăriile comunelor:

- calculatoarele pot fi transportate cu mijloace mobile și folosite pentru a accesa cataloage și Internetul;

- calculatoarele pot fi duse acasă la oameni sau acolo unde locuiesc;
- laptop-urile pot fi împrumutate indivizilor sau grupurilor;
- calculatoarele, camerele digitale, echipamentul audio etc. pot fi împrumutate grupurilor în scopuri de creare de conținut.

Probleme de accesibilitate (A se vedea de asemenea *Ghidul privind accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități* din secțiunea ghidurilor tehnice).

S-a estimat că persoanele cu dizabilități reprezintă de la 10 până la 15% din totalul pe care-l reprezintă populația Europei. Persoanele cu dizabilități sunt de două ori mai predispuse față de ceilalți să nu aibă nici o calificare; educația nu este foarte disponibilă și este, de multe ori, oferită la un standard academic mai slab decât pentru ceilalți, în timp ce învățământul superior și alte forme de învățământ, formare profesională și experiență de muncă sunt uneori mai puțin disponibile pentru ei. Aceștia sunt de cinci ori mai predispuși față de cei fără dizabilități de a nu-și găsi un loc de muncă. Identitatea persoanelor cu dizabilități a suferit schimbări dramatice în ultimele decenii. Punctul de vedere conform căruia persoanele cu dizabilități sunt privite ca cetățeni de valoare cu drepturi egale care iau propriile decizii privind viața și orientările lor continuă să câștige teren, prezentându-le pe persoanele cu dizabilități ca parte a societății și factor de influențare a progresului său. Cultura incluziunii sociale recunoaște existența persoanelor cu dizabilități, le satisface nevoile și creează un cadru în care ei pot participa.

Articolul 13 din Tratatul asupra Uniunii Europene, care recunoaște necesitatea de a combate discriminarea persoanelor cu dizabilități, asigură un stimul pentru o campanie care să aibă ca scop drepturi civile egale pentru persoanele cu dizabilități. (A se vedea Strategia Uniunii Europene pentru Persoanele cu Dizabilități [4]. Forumul European pentru Persoanele cu Dizabilități [7] militează pentru o directivă clară privind persoanele cu dizabilități care să se refere la accesul la toate serviciile. Instituțiile de moștenire culturală trebuie să cunoască și să se conformeze politicilor europene, ceea ce va influența îmbunătățirea drepturilor persoanelor cu dizabilități în toate statele-membre. De exemplu, în Marea Britanie, Directiva Europeană 2000/78/EC privind Angajarea [8] va avea ca efect extinderea Actului privind Discriminarea Persoanelor cu Dizabilități 1995 [9] la toți angajații, indiferent de cât de puțini angajați există, începând cu 2004.

Problemele de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități, adică persoanele cu afecțiuni fizice (de mobilitate, energie redusă, echilibru redus sau persoane de înălțime mică), afecțiuni senzoriale (afecțiuni ale văzului și auzului) și persoanele cu dizabilități de vedere și de memorie (persoanele cu afecțiuni fizice, psihice sau vizuale și persoanele care suferă de dislexie și care întâmpină dificultăți în lecturarea tipăriturilor convenționale) pot fi clasificate în patru sfere principale:

- acces fizic (în clădiri, la birourile de împrumut, la stațiile de lucru, în sălile de lectură, la rafturi etc.);
- acces intelectual (la conținutul furnizorilor de informații inclusiv existența materialelor de format alternativ, a stațiilor de lucru adecvate și a software-ului special);
- acces virtual la servicii pentru cei care nu pot vizita clădirea propriu-zisă, putând include vizite la persoanele care nu se pot deplasa, dar și acces digital;
- instruirea membrilor personalului în vederea asistării persoanelor cu dizabilități.

Instituțiile trebuie să facă accesibilitatea conformă cu valorile organizației. Atunci

când se planifică un nou serviciu sau când un serviciu existent se digitizează, problemele privind accesibilitatea trebuie luate în calcul de la începutul perioadei de planificare, și nu adăugate ulterior. Cu toate acestea, majoritatea instituțiilor vor continua să furnizeze acele servicii existente de care au nevoie pentru a atinge standardele cerute de legislație și ghiduri. O modalitate utilă de a începe este desfășurarea unui control privind accesibilitatea luând în considerare toate aspectele – clădire, mobilier, echipament, semne de orientare, materiale publicitare, stoc, pagină web etc. Controalele pot fi desfășurate de personal sau se poate angaja un antreprenor din afară pentru a le realiza. Desfășurarea unui control specializat poate fi de folos în caz de divergențe sau solicitări de despăgubire.

Este preferabil să fie implicate și persoane cu dizabilități încă de la început, dacă este posibil, și să fie consultate în ceea ce privește nevoile lor și dacă serviciile furnizate sunt corespunzătoare.

Dacă banii reprezintă o problemă, cheltuielile cu modificările și îmbunătățirile trebuie să fie proporționale scopului serviciului și modului în care va fi folosit. În majoritatea cazurilor, se așteaptă ca instituțiile să facă ceea ce este „justificat” în ceea ce privește modificarea clădirilor etc. Directorii trebuie să verifice dacă autoritățile oferă sprijin financiar. De exemplu, pot exista reduceri de taxe sau TVA pentru cumpărarea unui echipament. Se poate, de asemenea, obține sponsorizare de la organizații caritabile sau comerciale. Contribuția financiară la buget pentru accesul persoanelor cu dizabilități ar trebui inclusă în bugetele centrale pentru renovare, achiziții, evenimente, publicații și expoziții.

Pregătirea personalului trebuie să includă cunoașterea dizabilităților, dar și pregătire specifică în folosirea oricărui echipament special și în relaționarea cu persoanele care au tipuri specifice de dizabilități. Folosirea tehnologiei în vederea furnizării de servicii persoanelor cu dizabilități este abordată în ghidul privind accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități din secțiunea ghidurilor tehnice.

Concluzii

Muzeele, bibliotecile și arhivele care sunt conduse de o autoritate locală pot colabora cu alte departamente pentru elaborarea unor politici în vederea combaterii excluderii sociale. (Un exemplu de astfel de politică ar putea fi crearea posibilității ca persoanele cu dizabilități și copiii să poată împrumuta un calculator pe termen lung cu ajutorul autorității locale sau al școlii.) O metodă comună ar putea fi adoptată de fiecare autoritate locală pentru dezvoltarea propriilor politici și servicii:

- identificarea persoanelor excluse social și a distribuției lor geografice și colaborarea cu acestea pentru a determina nevoile lor;
- evaluarea și revizuirea practicilor actuale;
- elaborarea unei strategii și acordarea unei atenții deosebite resurselor;
- dezvoltarea serviciilor și instruirea personalului pentru a le furniza;
- implementarea serviciilor și popularizarea lor;
- evaluarea succesului.

Rezultatele și succesele serviciului trebuie evaluate regulat, confruntându-le cu obiectivele, criteriile de succes și indicatorii de performanță predeterminați (a se vedea de asemenea ghidul privind *Performanța și evaluarea*). Acest lucru va permite instituțiilor-

lor să demonstreze rolul lor pentru oamenii din comunitate, să se perfecționeze și să-și îmbunătățească continuu serviciul lor.

Agenda viitoare

Strategii naționale și locale mai bine conturate se dezvoltă acum în multe țări, ceea ce ar trebui să ajute muzeele, bibliotecile și arhivele să își dezvolte direcțiile și parteneriatele în așa fel încât să abordeze eficient problema excluderii sociale. Cu toate acestea, este nevoie de o acțiune mai concentrată și mai largă.

Autoritățile naționale trebuie să încurajeze o abordare cât mai eficientă a problemelor de incluziune socială și să recunoască rolul unic pe care muzeele, bibliotecile și arhivele îl pot juca în reînnoirea zonelor și în agenda incluziunii sociale. Muzeele, bibliotecile și arhivele trebuie să cunoască o asemenea agendă și să se asigure că urmăresc atingerea scopurilor sau obiectivelor.

Autoritățile locale ar trebui să sprijine și să promoveze activitatea muzeelor, bibliotecilor și arhivelor, să asigure resursele adecvate, să creeze structuri pentru facilitarea parteneriatelor cu alte organizații, să recunoască și să promoveze diverse metode de evaluare.

Cei care elaborează politica trebuie să se concentreze asupra creșterii profilului public al sectorului, astfel încât indivizii și organizațiile care lucrează cu incluziunea socială și la proiectele de reînnoire a zonelor să cunoască potențialul și valoarea unică a contribuției lor.

Muzeele, bibliotecile și arhivele ar trebui să fie susținători ai incluziunii sociale, folosindu-se de rolul lor în asigurarea educației permanente, a e-guvernării, a regenerării regiunilor etc. ca mijloace de combatere a excluderii sociale.

Muzeele, bibliotecile și arhivele ar trebui să transforme incluziunea socială într-o prioritate de politică în cadrul tuturor serviciilor lor. Cultura organizațională ar trebui să fie una în care incluziunea socială să poată avea succes.

Muzeele, bibliotecile și arhivele ar trebui să consulte și să implice grupurile excluse social, atât utilizatorii, cât și non-utilizatorii, pentru a se asigura că serviciile sunt bazate pe nevoi.

Cei care elaborează politica și personalul, prin contactul cu liderii comunității etc. ar trebui să încurajeze grupurile excluse să fie proactive în a se asigura că primesc servicii corespunzătoare nevoilor lor.

Cei care elaborează politica ar trebui să examineze toate politicile din perspectiva incluziunii sociale, de exemplu, sistemele de înregistrare și politicile de transport pot fi incluzive social.

Organizațiile de formare profesională ar trebui să se asigure că programele și cursurile lor sunt relevante pentru a stimula incluziunea socială. Întregul personal, nu numai cei care lucrează direct la serviciile de relații cu publicul, are nevoie de educație continuă pentru a-și dezvolta sensibilitatea față de diversitatea culturală și socială, pentru a oferi asistență adecvată clientului și, de asemenea, pentru a îndeplini un rol de instruire în ceea ce privește IST.

Instituțiile de cercetare și agențiile de finanțare a cercetării trebuie să sprijine cercetarea detaliată a nevoilor legate de moștenirea culturală a grupurilor excluse social. Ele mai trebuie să desfășoare o monitorizare statistică detaliată a folosirii serviciilor de

către categoriile de persoane excluse social și să folosească metode eficiente, cuprinzătoare de evaluare, pentru a măsura impactul sectorului asupra incluziunii sociale.

Furnizorii de telecomunicații trebuie să asigure conexiuni ICT pentru toate comunitățile, indiferent de localizarea geografică, de ex., prin bandă largă, cablu sau tehnologie optică.

Creatorii de hardware și software trebuie să continue să creeze noi metode de furnizare a serviciilor folosind IST și să îmbunătățească formatele accesibile și serviciile multilingve.

Referințe

- [1] Planurile Naționale de Acțiune pentru Incluziune Socială (http://europa.eu.int/comm/employment_social/news/2001/jun/napsincl) bazate pe obiectivele comune adoptate la Consiliul European de la Nisa (http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-prot/soc-incl/com_obj_en.htm)
- [2] Declarația Universală a Drepturilor Omului
<http://www.un.org/Overview/rights.html>
- [3] Convenția Europeană asupra Drepturilor Omului
<http://www.hri.org/docs/ECHR50.html>
- [4] Strategia Uniunii Europene pentru Persoanele cu Dizabilități
http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-prot/disable/strategy_en.htm
- [5] Programul de Acțiune al Comunității pentru Combaterea Excluderii Sociale 2002-2006
http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/soc-prot/soc-incl/ex_prog_en.htm
- [6] Bibliotecile publice și Agenda EQUAL: Biblioteci publice: Incluziune socială și educație permanentă în Marea Britanie, Italia și Franța de Robert Davies și David Fuegi cu contribuția lui Pier Giacomo Sola și Alessandra Tagliavini. August 2004.
<http://www.learneast.com/transnational/documents/EQUALcomparativestudy-final-sept.04.pdf>
- [7] Forumul European pentru Persoanele cu Dizabilități <http://www.edf-feph.org/>
- [8] Directiva Europeană 2000/78/EC privind Angajarea
http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2000/l_303/l_30320001202en00160022.pdf
- [9] Actul privind Discriminarea Persoanelor cu Dizabilități 1995
<http://www.hmso.gov.uk/acts/acts1995/1995050.htm>

Anexa XI.III. Accesul persoanelor cu dizabilități: Linii Directoare Calimera

Capitolul din ghid care se ocupă de incluziunea socială și de activitățile de management, planificare și de chestiunile legate de resursele financiare și personal tratează necesitatea de a oferi servicii accesibile tuturor, inclusiv persoanelor cu handicap; iar capitolul din ghid despre multilingvism se ocupă de accesul în limbi diferite.

Acest ghid tratează *aspectele tehnologice* ale furnizării de servicii accesibile *persoanelor cu handicap* și include:

Persoanele cu dizabilități și nevoile lor

Accesul fizic

Accesul la informație

Accesul intelectual

Accesul virtual

Accesibilitatea pe web

Legislație și recomandări.

Probleme de politică

Se estimează că în UE există 37 milioane de persoane cu diverse incapacități, iar numărul persoanelor în vârstă este în continuă creștere. *Persoanele cu dizabilități* sunt oameni care au dificultăți atunci când vor să folosească ceea ce se află la dispoziția publicului larg, din cauza unor incapacități fizice sau senzoriale, a incapacității de a citi sau a dificultăților de învățare. Aici se includ persoanele care au incapacitate temporară din cauza unui accident sau a unei boli, cele cu boli cronice care produc incapacități, ca de pildă artrita, cele cu incapacități provocate de vârsta înaintată și cele care suferă de dificultăți de învățare. Termenul de *deficiență fizică* se referă la mobilitate redusă, imposibilitatea de a ajunge la anumite lucruri, echilibrul, vigoarea și/sau statura. *Deficiențele senzoriale* cuprind vederea și/sau auzul diminuate. Termenul de „incapacitate de lectură” se referă la persoanele care au deficiențe de vedere, mentale sau fizice care le împiedică să citească tipărituri convenționale și include persoanele dislexice.

UE s-a angajat să facă disponibile toate serviciile sale și persoanelor cu handicap (vezi *Strategia Uniunii Europene cu privire la incapacități* [1]), iar problema accesibilității a fost inclusă în programele de cercetare ale UE încă de acum zece ani:

- prin inițiativa TIDE („Technology Initiative for Disabled and Elderly”, 1991-1997 [Inițiativa tehnologică pentru persoane cu handicap și pentru vârstnici]);
- în cadrul celui de al IV-lea Program-Cadru al Tehnologiilor Societății Informaționale (“Disabled & Elderly Sector” of the Technology Application Programme – TAP [„Persoanele cu dizabilități și cei vârstnici” al Programului pentru Aplicații Tehnologice – TAP]);
- în cadrul celui de-al V-lea Program-Cadru (“Applications for Persons with Special Needs including the Disabled and Elderly” [„Aplicații pentru persoane cu nevoi speciale, inclusiv persoane cu handicap și vârstnice”]);
- în cadrul celui de-al VI-lea Program-Cadru, conform obiectivului strategic „e-includere”;

- în cadrul programului Leonardo da Vinci (ACCELERATE – Access to the Modern Library Services for the Blind and Partially Sighted People [Accesul nevăzătorilor și al celor cu deficiențe de vedere la serviciile bibliotecilor moderne] a fost un proiect care a implicat două biblioteci universitare din Grecia și Cipru). S-a publicat un ghid foarte util [3];
- în cadrul programului Cultura 2000 (“Access to Cultural Heritage: Policies of Presentation and Use” [„Accesul la patrimoniul cultural: politici privind prezentarea și utilizarea”] (ACCU) este un proiect internațional care se derulează pe parcursul a trei ani și care a început la 1 septembrie 2004. Acesta va promova cooperarea dintre operatorii din domeniul gestionării patrimoniului și va oferi instrumente noi care să faciliteze accesul. Instituții culturale din șase țări europene iau parte la acest proiect, sub conducerea Comisiei Naționale Finlandeze pentru Antichități (Helsinki, Finlanda).

Multe state-membre au legislații naționale și/sau ghiduri privind accesibilitatea și acestea sunt menționate în Anexa acestui ghid.

Ghiduri de bune practici

Serviciile oferite se pot categorisi în trei mari domenii:

- Accesul fizic (la clădiri, ghișee, puncte de lucru, spații de expunere, vitrine de prezentare, săli de lectură, rafturi etc.);
- Accesul la informație (e.g. existența unor formate accesibile, stații de lucru adaptate, tehnologii ajutătoare și accesibilitate la rețea);
- Accesul intelectual (conținutul colecțiilor).

Accesul fizic

Majoritatea chestiunilor privind accesul fizic se aplică similar în cazul muzeelor, al bibliotecilor și arhivelor. În multe cazuri este greu, dacă nu imposibil, să fie înlăturate toate obstacolele fizice și structurale, dar este esențial ca mediul să fie eliberat de piedici, pe cât posibil. Acestea includ, de exemplu:

- marcaje clare în exteriorul clădirilor;
- zone de recepție bine marcate și luminate, cu spațiul pentru birou la o înălțime potrivită pentru utilizatorii de scaune cu rotile;
- intrări care să aibă deschideri largi, adecvate sau uși automate (lățimea preferabilă a ușii – 900 mm);
- rampe în afara și înăuntrul clădirilor;
- scări: obligatoriu cu balustrade pe ambele părți, marcaje tactile; ideal ar fi să existe ascensoare „vorbitoare”;
- holuri fără obstacole (fără mochete sau mobilă);
- culori contrastante ale covoarelor și pereților (care să servească și ca mijloace de avertizare pentru scări / uși; se pot folosi în acest scop și țesături, mirosuri, vibrații, mișcare sau curenți de aer);
- iluminat eficient;
- mese accesibile, stații de lucru și ghișee (înălțime și lățime accesibile ale meselor, spații prin care te poți întoarce, scaune ergonomice, iluminat);
- spații publice accesibile cum ar fi toaletele sau telefoanele publice;
- rafturi și vitrine: n-ar trebui să fie situate mai sus de 750-2.000 mm de la sol;

- inscripționări clare și precise prin utilizarea unui font simplu (de exemplu, Helvetica, Univers sau Arial) în spații publice și pe paginile web;
- locuri de parcare accesibile;
- sisteme de alarmă semnalizate vizual.

Accesul la informație

Accesul la informație se poate facilita la diverse niveluri, necesitând atât soluții tehnice, cât și umane. Urmează exemple care ar trebui să se ia în considerare, iar lista nu e completă. Pentru sfaturi suplimentare instituțiile ar trebui să-și consulte organizațiile naționale care se ocupă de persoanele cu handicap.

Soluții umane:

- instrumente de scris adecvate și hârtie de scris la punctele de informare;
- personal disponibil să citească cu glas tare materiale scrise;
- personal instruit pentru asistarea persoanelor cu handicap. Ideal ar fi să existe personal care să poată citi de pe buze, să cunoască limbajul semnelor, alfabetul celor nevăzători și surzi, finger spelling [alfabet de semne manuale] etc.;
- informații accesibile într-un limbaj simplu și/sau sisteme de simboluri simple. E.g. Blissymbolics [4], Picture Communication Symbols [5]
- formate accesibile; e.g. tipar mare, Braille [6], formate audio, videocasete subtitrate și dublate în limbajul semnelor;
- informații tipărite cu fonturi adecvate;
- știri, materiale video și pagini web dublate în limbajului semnelor, utilizând interpreți profesioniști; instruirea de persoane hipoacuzice pentru a deveni ghizi.

Soluții tehnice:

- telefoane cu text
- amplificatori de telefoane
- bucle de inducție
- dispozitive de mărire a materialelor tipărite
- cataloage accesibile
- dispozitive alternative de introducere de date (tastaturi adaptate, e.g. ecrane tactile, taste mari, taste funcționale speciale, suporturi tactile, mașuri adaptate, cum ar fi trackerball-uri, joystick-uri, mânuși pentru date care se folosesc pentru a da comenzi calculatorului prin gesturi, dispozitive senzoriale de introducere de date, acționate inclusiv prin vorbire)
- echipamente pentru citire (text-voce)
- ecrane protectoare și monitoare cu ecrane mari, de mare rezoluție
- opțiuni de sistem care permit utilizatorului să schimbe contrastul ecranului, mărirea fontului și culorile
- cititoare de ecran
- softuri OCR (recunoaștere optică a caracterelor) cu capacitatea de re-citire
- hard și soft adaptate la sistemul Braille și soft de traducere din Braille
- pagini web care respectă standardele internaționale de accesibilitate
- dispozitive tactile care permit mânuirea virtuală a obiectelor, în același timp furnizând senzații tactile și de greutate și care pot fi folosite și pentru a proteja obiecte fragile

- ochelari de protecție care transformă felul în care utilizatorul vede imaginea pe un monitor obișnuit
- calculatoare portabile și ușoare.

Accesul intelectual

Organizațiile care urmăresc să fie incluzive își adaptează serviciile în funcție de diversele grupuri de utilizatori și public și elaborează strategii de asigurare a accesului intelectual la conținutul colecțiilor, ca de exemplu:

- tururi ghidate, activități, ghiduri audio, prezentări de diapozitive, pagini web etc., care descriu obiecte, precum și expoziții pentru persoanele cu deficiențe de vedere, toate acestea în completarea informației standard de fond; pe de altă parte, prezentate într-un limbaj simplu și folosind materiale vizuale ajutătoare (auxiliare), pentru persoanele cu dificultăți de învățare;
- evenimente și expoziții multisenzoriale;
- expoziții tactile, folosind modele tridimensionale, hărți și desene tactile;
- galerii interactive, concepute cu preocuparea pentru persoane cu handicap;
- display-uri-cască;
- medii virtuale.

Persoanelor care nu se pot deplasa până la bibliotecă, muzeu sau arhivă din cauza unui handicap nu trebuie să li se refuze accesul la aceste servicii. Muzeele, bibliotecile și arhivele trebuie să ia în considerare servicii oferite la distanță, de la vehiculele mobile și servicii pentru persoanele care nu pot ieși din casă, până la activități și colecții „portabile”, care să fie utilizate în diverse locații accesibile persoanelor cu handicap.

Accesul virtual

Digitalizarea face posibilă furnizarea de servicii utilizând laptopuri cu acces la Internet, televiziune și CD-ROM-uri sau DVD-uri. De asemenea, datorită ei s-au extins posibilitățile de acces virtual. Muzeele pot prezenta expoziții pe site-uri web, având facilitatea de a mișca obiecte și de a le vedea din toate unghiurile, ceea ce este o îmbunătățire față de cazul unui suport static. Bibliotecile pot oferi posibilitatea de a căuta în cataloage, de a împrumuta sau a prelungi cărți sau de a cere informații prin Internet și e-mail. Arhivele pot oferi pe Internet documente, fotografii, filme și înregistrări sonore. Ceea ce se poate oferi nu poate fi limitat decât de imaginație. Linkurile de la sfârșitul acestui ghid ilustrează câteva servicii virtuale imaginative, care intensifică experiența fiecăruia, nu numai a persoanelor cu handicap. O descriere a realității virtuale și a tehnologiilor interfețelor-utilizator se poate găsi în *New technologies for the cultural and scientific heritage sector* [Noi tehnologii pentru sectorul patrimoniului cultural și științific]. DigiCULT Technology Watch Report 1, February 2003, capitolele 4 și 5. [7]

Accesibilitatea pe Web

Totuși, accesul virtual via Internet constituie subiectul considerațiilor privind accesibilitatea. Documentul „Carta de la Parma”, prezentat în 2003 Comitetului pentru Cultură al Consiliului de Miniștri al Uniunii Europene, încurajează aplicarea a zece „principii de calitate” în cazul site-urilor web culturale, unul dintre acestea fiind: site-urile web ar trebui să fie „accesibile tuturor utilizatorilor, indiferent de tehnologia pe care o folosesc sau de incapacitățile lor, inclusiv navigarea, conținutul și elementele interactive” [8]. UE se angajează să aplice recomandările WAI (Web Accessibility Initiative [Inițiativa

de Accesibilitate a Webului]) produse de Consorțiu World Wide Web [9]. Aceste recomandări sunt prezentate sub o formă clară și directă, tratând subiecte de la cerințele de bază privind contrastul culorilor, până la cerințe mai complexe despre felul în care e structurată și prezentată informația în pagină și felul în care se navighează pe site. Se recomandă ca întotdeauna conținutul paginilor web să fie separat de prezentare, astfel încât chiar dacă utilizatorii îndepărtează elementele grafice și designul, să poată totuși accesa informația.

Interfețele-utilizator, inclusiv site-urile web ar trebui verificate din punctul de vedere al accesibilității. Din nou, standardul pe baza căruia se verifică site-urile europene este de obicei cel stabilit de către WAI. *"Commentary and exploration of the ten 'quality principles' published by the Minerva Project and agreed at the 5th NRG meeting in Parma, draft version 11"* [„Comentariul și explorarea celor zece 'principii de calitate' publicate de către Minerva Project și acceptate la cea de-a V-a Întrunire NRG de la Parma, versiunea provizorie 11"] conține a listă de verificare și teste practice pentru evaluarea unui site web [8]. Există câteva instrumente automate pentru verificarea site-urilor web, inclusiv:

- Bobby [10], care validează pe baza standardului WAI. Acesta s-a comercializat recent, iar versiunea gratuită se limitează la o pagină pe minut.
- HTML-kit [11], care se poate utiliza pentru a spori accesibilitatea site-ului web și corectează erorile și elementele inaccesibile. Acesta este un site gratuit.

O listă de instrumente similare se află pe site-ul WAI [12]. Oricum, aceste instrumente doar verifică tehnologia site-ului web; nu evaluează accesibilitatea conținutului prin prisma accesibilității. Consorțiu World Wide Web a elaborat și recomandări privind accesibilitatea conținutului [13].

Dar nu există alternative pentru verificarea cu utilizatori cu handicap. Având în vedere că nu toate persoanele cu dizabilități sunt la fel, este preferabil să existe posibilitatea să se ignore stilul și să existe un conținut accesibil utilizând oricare stil preferat sau orice dispozitiv. Persoanele cu diverse nevoi de acces ar trebui rugate să raporteze în privința activităților pe care au nevoie să le desfășoare. Verificarea cu utilizatorul se poate face în cadrul organizației sau de către o organizație sau companie specializată. Ideal ar fi ca utilizatorii să fie implicați încă din faza de proiectare.

De asemenea, site-urile web ar trebui să fie:

- accesibile cu diverse browsere (e.g. Microsoft Explorer și Netscape Navigator);
- accesibile cu diverse dispozitive hard (e.g. PocketPc-uri, PC-uri);
- utilizabile cu browsere care suportă HTML/XHTML, Cascading Style Sheets și Document Object Model [14];
- utilizabile cu browsere care nu au plug-in-uri, astfel încât tehnologii precum Javascript și Macromedia Flash n-ar trebui să fie utilizate decât după o atență judecată;
- ideal ar fi să fie utilizabile de cititoarele de ecran (browsere vorbitoare). De aceea ar trebui să se evite formatul PDF (Portable Document Format). Deși formatul PDF devine tot mai accesibil acum datorită dezvoltărilor de la Adobe, totuși se recomandă furnizarea și a unei versiuni HTML, alternativă a fișierului PDF. Odată cu apariția programului Acrobat Reader 6.0 (versiune completă), Adobe a încorporat o versiune la scară mai mică a unui „cititor de ecran” numit „sintetizator text-vorbire” în programul Reader. Acesta poate citi textul din aproape toate fișierele PDF,

chiar fișiere mai vechi care nu au fost create ținându-se cont de accesibilitate. Totuși, nu oricine are versiunea completă cea mai recentă a lui Acrobat Reader cu sintetizatorul de vorbire încorporat. Sintetizatorul de vorbire încorporat nu este la fel de bun ca cititoarele de ecran în configurație completă, de care se folosesc majoritatea nevăzătorilor (e.g. JAWS [15], Window Eyes [16]). Existența sintetizatorului de vorbire încorporat nu este prea cunoscută nici de nevăzători și este nevoie de instruire suplimentară pentru a putea fi folosit. Există un articol util despre acesta pe site-ul web WebAIM [17]. Vezi de asemenea Daisy Consortium website [18] pentru informații despre cititoarele de ecrane și despre cărțile audiodigitale [Digital Talking Books] (DTB).

Agenda viitoare

O adevărată e-accesibilitate se va realiza numai atunci când produsele de largă răspândire vor fi proiectate în așa fel încât să poată fi accesibile unei game cât mai diverse de utilizatori. UE sprijină abordarea de tip „Accesibile pentru toți” [2], care va duce la produse, servicii și aplicații IST adecvate pentru majoritatea utilizatorilor potențiali, fără să fie nevoie de modificări suplimentare.

Institutul European de Proiectare pentru Persoane cu Handicap [19] se numără printre cei care se străduiesc să creeze produse cu accesibilitate sporită.

Se așteaptă ca un nou comunicat european privind e-accesibilitatea [20] să abordeze două provocări majore cu privire la includerea tuturor în societatea informațională: problemele asociate îmbătrânirii populației și problemele specifice persoanelor cu handicap.

Vor apărea noi tehnologii care vor îmbunătăți accesul persoanelor cu handicap. Unele exemple de tehnologii deja existente care ilustrează direcția spre care se îndreaptă lucrurile cuprind:

- sisteme care le asigură persoanelor cu defecte de auz subtitrări sau texte scrise cuvânt cu cuvânt pe un ecran de PC sau laptop, în timpul conversațiilor față în față sau la conferințe. Textul apare practic simultan cu cuvintele vorbitorului, iar caracterele pot fi mărite, pentru a fi adaptate nevoilor utilizatorului. Acesta poate lua echipamentul oriunde există o priză de telefon sau o conexiune de telefon mobil. În domeniul patrimoniului cultural, acest tip de echipament ar fi util în relațiile directe cu angajații, în grupurile care iau parte la discuții sau la prelegeri sau când se ascultă înregistrări sonore;
- calculatoare de buzunar sau PDA-uri, care sunt construite în funcție de nevoile diverselor grupuri, e.g. pentru persoane cu deficiențe de auz, clipuri video cu un interpret care folosește limbajul semnelor pentru a descrie lucrări sau obiecte dintr-o expoziție; pentru persoane cu deficiențe de vedere se pot asigura descrieri audio însoțite de comentariu; iar pentru cei cu dificultăți de învățare se poate utiliza un canal sonor special proiectat. Pentru persoanele care solicită informații de profunzime se pot conecta PDA-uri printr-o rețea fără fir la un server central, astfel încât să se poată cere mai multe informații în orice moment al unei vizite (vezi Poole, Nick: *The future in the palm of your hand* [Viitorul din palmă] în Museums Computer Group Newsletter, septembrie 2002 [21]);
- calculatoare care folosesc toate simțurile umane pentru introducere de date.

În viitor vizitatorii își vor aduce tot mai mult propriile calculatoare portabile și cardurile wireless în muzee, galerii, biblioteci și arhive și vor accesa o serie întreagă de resurse prin intermediul legăturilor Internet permanente.

E-cărți, muzică, ilustrații, video etc. sunt deja descărcabile pe calculatoarele personale de acasă, pe televiziuni și telefoane mobile. Persoanele cu dizabilități vor beneficia de materiale furnizate direct calculatoarelor lor de acasă sau de oriunde altundeva.

Cercetările actuale se îndreaptă către calculatoare portabile din ce în ce mai mici, mânuși cu senzori, agenți, avatari, roboți, dispozitive senzoriale etc. (pentru informații suplimentare, vezi ghidul despre Personalizare). Este de importanță vitală ca utilizatorii reali să fie implicați încă de la început și să se ia în considerare aplicațiile reale, numărul de beneficiari și viabilitatea economică.

Referințe

- [1] European Union Disability Strategy [Strategia Uniunii Europene privind Persoanele cu Handicap] http://europa.eu.int/comm/employment_social/disability/strategy_en.html
- [2] European Design for All e-Accessibility Network [Rețeaua europeană de e-accesibilitate] <http://www.e-accessibility.org/>
- [3] Development of Library Services to Visually Impaired People: guide for Hellenic libraries [Dezvoltarea de servicii bibliotecare pentru persoanele cu deficiențe de vedere: ghid pentru bibliotecile grecești] [by] Bruno Sperl. Iulie 2001. Inițial redactată sub forma unei broșuri „Ghid pentru formatori”, furnitură a Acțiunii 3 din proiectul ACCELERATE. http://www.lib.uom.gr/accelerate/deliverables/Ttt_en.doc;
- [4] Blissymbolics <http://www.symbols.net/blissre.htm>
- [5] Picture Communication Symbols <http://www.mayer-johnson.com/>
- [6] Braille <http://www.braille.org/>
- [7] New technologies for the cultural and scientific heritage sector [Tehnologii noi pentru sectorul patrimoniului cultural și științific]. DigiCULT Technology Watch Report 1, Februarie 2003, capitolele 4 și 5. <http://www.digicult.info>
- [8] Work programme to define the quality guidelines for cultural Websites [Program de lucru pentru definirea manualului calității pentru site-urile web culturale]. Minerva WP5 Italian Working Group. <http://www.minervaeurope.org/structure/workinggroups/userneeds/docindex.htm>
- [9] WAI (Web Accessibility Initiative [Inițiativa privind accesibilitatea pe web]) ghid realizat de World Wide Web Consortium <http://www.w3c.org/WAI>
- [10] Bobby <http://bobby.watchfire.com>
- [11] HTML-kit <http://www.chami.com/html-kit/>
- [12] Web Accessibility Initiative: Evaluation, Repair, and Transformation Tools for Web Content Accessibility [Inițiativa privind accesibilitate pe web: instrumente de evaluare, reparare și transformare pentru accesibilitatea conținutului web] <http://www.w3.org/WAI/ER/existing-tools.html>
- [13] World Wide Web Consortium: Web Content Accessibility Guidelines [Ghid pentru accesibilitatea conținutului web] <http://www.w3.org/TR/WAI-WEBCONTENT/>
- [14] World Wide Web Consortium: Cascading Style Sheets, level 2. CSS2 Specification. W3C Recommendation, 12 May 1998 <http://www.w3.org/TR/REC-CSS2>
- [15] JAWS http://www.freedomsscientific.com/fs_products/software_jaws.asp
- [16] Window Eyes <http://www.gwmicro.com/products/>

- [17] WebAIM: Adobe Acrobat Accessibility Techniques
<http://www.webaim.org/techniques/acrobat/>
- [18] Daisy Consortium <http://www.daisy.org/default.asp>
- [19] The European Institute for Design and Disability [Institutul European de Proiectare pentru Persoane cu Handicap] <http://www.design-for-all.org/>
- [20] Commission Communication on Accessibility in 2005 [Comunicarea Comisiei pentru e-accesibilitate în 2005] http://europa.eu.int/information_society/topics/citizens/accessibility/com_ea_2005/index_en.htm
- [21] Poole, Nick: The future in the palm of your hand [Viitorul din palma ta], în Museums Computer Group Newsletter, septembrie 2002.
<http://www.museumscomputergroup.org.uk/newsletters/sept2002.htm>

Anexa XI.IV. Organizații ale persoanelor dezavantajate din Republica Moldova sau utile acestor persoane

1. Asociația "Salvați Copiii" Moldova

Adresa: str. Constantin Stere nr.1, mun. Chișinău, MD 2009, tel. 23-71-02;

fax: 23-25-82; E-mail: salcop@moldnet.md.

Președinte: Mariana Petersel

Persoane de contact: Mariana Petersel, Vasile Batcu, Mariana Ianachevici

Scopul: promovarea și respectarea drepturilor copilului din R.Moldova și alte țări care au ratificat Convenția ONU cu privire la drepturile copilului; influențarea și formarea opiniei publice în legătură cu problemele copiilor și cu nevoile acestora.

Activități: implementarea și monitorizarea Convenției ONU cu privire la drepturile copilului în Moldova.

Domenii acoperite de organizație: relații internaționale, apărarea drepturilor omului, servicii sociale.

Beneficiari: tineri (copii, elevi, studenți), familii, etnii, femei, deținuți, persoane nevoiașe, bolnavi, persoane cu handicap, instituții de stat, refugiați, organizații neguvernamentale, victime.

2. Asociația "Narcologia"

Adresa: str. Costiujeni nr. 8/3, mun. Chișinău, MD 20, tel. 78-71-70.

Președinte: Mihai Zineac

Scopul: desfășurarea activităților de sporire a calității în profilaxia și tratarea alcoolismului, narcomaniei și toxicomaniei; contribuirea la reabilitarea socială a bolnavilor.

Activități: activitatea de profilaxie printre elevii școlilor medii generale și profesional-tehnice; elaborarea unui plan de combatere a traficului ilicit de droguri; organizarea de lecții publice, seminare, conferințe.

3. Asociația "Clopotul Cernobîlului"

Adresa: bd. Ștefan cel Mare nr. 73, bir. 242, Chișinău, MD 20, tel. 27-73-14

Președinte: Dumitru Opalco

Scopul: susținerea copiilor și a persoanelor ce au suferit în urma avariei de la Cernobâl.

Activități: elaborarea programelor concrete de sprijin și ajutor a acestora.

Domenii acoperite de organizație: cultură, artă, recreere, învățământ, educație, cercetare, sănătate, servicii sociale.

4. Asociația "Tinerii pentru dreptul la viață"

Adresa: mun. Chișinău, MD 2072, CP 3063, tel. 56-75-51; fax: 56-75-49;

E-mail:TDV Chișinău: tdv@mail.md, tdv_Chisinau@hotmail.com.

Președinte: Tatiana Oprea

Persoane de contact: Antonia Fonari, Tatiana Oprea, Elena Levința

Scopul: prevenirea excluderii sociale a tinerilor și promovarea conceptului educație pentru sănătate.

Activități: instruire (seminare, traininguri, tabere de vară la tema educație pentru sănătate); informare și consiliere telefonică; activități de implicare și sprijin pentru tinerii cu HIV și bolnavi de narcomanie; emisiuni radio și tv; pagina Web.

Domenii acoperite de organizație: sănătate, servicii sociale, dezvoltare economică și comunitară.

Beneficiari: tineri (copii, elevi, studenți) dependenți de alcool, droguri, persoane infectate cu HIV/SIDA și codependente de narcotice.

5. Asociația Bolnavilor de Miopatie din Republica Moldova

Adresa: str. Bulgară nr. 24, 1 A, mun. Chișinău, MD 2001, tel. 27-26-87;

E-mail: vtonu@mednet.md.

Persoane de contact: Maria Tonu

Scopul: protecția medico-socială a persoanelor cu afecțiuni neuromusculare.

Activități: revista "Buna Speranță", Centrul "Viața Independentă", Clubul de interese al persoanelor cu handicap, conferințe, editare de carte, consultații.

Domenii acoperite de organizație: mass-media, sănătate, servicii sociale.

Beneficiari: tineri (copii, elevi, studenți), familii, femei, bolnavi, persoane cu handicap.

6. Asociația de Nursing din Republica Moldova

Adresa: str. Columna nr.150, mun. Chișinău, MD 20, tel. 24-66-59; fax: 32-33-14; E-mail: nursing@molovacc.md.

Președinte: Elena Stempovskaia

Scopul: contribuirea la creșterea nivelului de competență profesională, vizând îmbunătățirea stării de sănătate a bolnavului, familiei și comunității, deplasând accentul de pe activitatea curativă pe cea practică, scopul final fiind promovarea strategiei sănătății pentru toți, asigurând în acest mod un drept fundamental al omului etc.

Activități: activități profesional-științifice: congrese, consfătuiri, simpozioane, sesiuni de comunicări, ateliere-curs, mese rotunde, schimburi de experiență în țară și în străinătate etc.

7. Asociația de Reabilitare a invalizilor și a persoanelor cu handicap din Republica Moldova

Adresa: str. Fântânilor nr.20, mun. Chișinău, MD 20, tel. 27-63-97.

Președinte: Galina Pavlenco

Scopul: reabilitarea fizică și morală a persoanelor cu diverse grade de invaliditate și handicap; acordarea unui ajutor psihologic, medical, moral și material membrilor asociației de reabilitare a invalizilor și handicapaților; protecția socială și juridică a membrilor asociației.

Activități: contribuirea la crearea și asigurarea plasării în câmpul muncii a membrilor asociației, la obținerea de către aceștia a unor profesii și specialități; ridicarea nivelului instructiv și profesional; popularizarea și propagarea activității sale prin intermediul instituțiilor mass-media.

8. Asociația Obștească "Anti HIV"

Adresa: str. Testemițanu nr. 27, mun. Chișinău, MD 2025, tel.72-75-81;

E-mail: antihiv@mednet.md, http://www.antihiv.mednet.md

Președinte: Ruslan David

Scopul: educația pentru sănătate a tinerei generații în special, a omului în general, în vederea formării și dezvoltării în rândurile populației a unei concepții și a unui comportament igienic, sanogenic pentru apărarea sănătății, dezvoltarea armonioasă și fortificarea organismului.

Activități: organizarea proiectelor și realizarea lor în spirit creativ și eficient sporit în procesul de educație pentru sănătate prin intermediul celor mai valoroase strategii psiho-socio-educative.

9. Asociația organizațiilor de reabilitare a invalizilor prin sport (A.O.R.I.S)

Adresa: str. Valea Dicescu nr. 45, mun. Chișinău, MD 2009, tel. 72-94-40;

E-mail: awa@un.md. Webpage: www.un.md/aoris/indecx.htm

Președinte: Albert Datco

Scopul: reabilitarea invalizilor.

Activități: binefacere.

Domenii acoperite de organizație: servicii sociale.

10. Asociația pentru Incluziunea persoanelor cu dizabilități din Republica Moldova

Adresa: str. Grădinilor nr.21/118, , mun. Chișinău, MD 2001, tel. 27-46-81;

E-mail: acebotar_74@yahoo.com.

Președinte: Angela Cebotar

Persoane de contact: Elena Căpățână, Andrei Popadiuc

Scopul: ameliorarea condițiilor de trai ale persoanelor cu dizabilități din Moldova, promovarea serviciilor de caritate, informarea societății despre persoanele cu dizabilități.

Activități: centrul pentru copii și dizabilități mintale "START" din com. Budești.

Domenii acoperite de organizație: apărarea drepturilor omului, filantropie și voluntariat, servicii sociale.

Beneficiari: tineri (copii, elevi, studenți), familii, persoane cu handicap.

11. Asociația pentru persoanele cu handicap mintal "HUMANITAS" din Moldova

Adresa: str. Ion Creangă nr.1, bloc 2, biroul 54, mun. Chișinău, MD 20, tel. 74-34-00

Președinte: Sergiu Racu

Scopul: profilaxia, tratarea medico-psihopedagogică și socială a deficiențelor psihice și fizice la copii; diagnosticarea precoce și recuperarea copiilor cu handicap; protecția socială, integrarea școlară și socio-profesională a copiilor cu nevoi speciale etc.

Activități: organizarea de manifestări științifice, conferințe, simpozioane, mese rotunde, ateliere de lucru, cu participare internațională pentru o mai bună cunoaștere a problemelor pe care le ridică persoanele cu nevoi speciale și familiile acestor copii în prezent.

12. Asociația pentru solidaritate în protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului din Republica Moldova

Adresa: str. V. Korolenko nr. 57-44, mun. Chișinău, MD 2025, tel. 72-09-81

Președinte: Constantin Ciobanu

Persoane de contact: Constantin Ciobanu, Mihaela Godorozea, Valentina Carp

Scopul: apărarea drepturilor omului.

Activități: editarea unui buletin informativ; ajutorarea persoanelor în perfectarea documentelor necesare pentru chemarea în instanța de judecată; soluționarea litigiilor de muncă.

Domenii acoperite de organizație: educație, învățământ, cercetare.

Beneficiari: bătrâni, pensionari, veterani, persoane cu handicap.

13. Asociația psihologilor profesioniști din Republica Moldova

Adresa: str. Ion Creangă nr.1, biroul 56, mun. Chișinău, MD 20, tel. 51-65-65;

E-mail: proluminita@lycos.com.

Președinte: Nicolae Bucun

Persoane de contact: Elena Prodan

Scopul: întrunirea psihologilor într-un forum unde ar putea realiza interesele profesionale

Activități: conferințe, lecții, seminare, editare de materiale, asistență socială

Domenii acoperite de organizație: educație, învățământ, cercetare, apărarea drepturilor omului, servicii sociale.

Beneficiari: tineri (copii, elevi, studenți), grupuri profesionale, femei.

14. Asociația republicană a persoanelor de vârstă a treia "Bunătatea"

Adresa: str. București nr.79, mun. Chișinău, MD 20, tel. 22-43-90. 74-65-40

Președinte: Gavril Gaina

Scopul: recunoașterea socială a contribuției populației de vârstă a treia la procesul de dezvoltare a țării; crearea posibilităților de participare activă a persoanelor de vârstă a treia la procesul de edificare a unei societăți civile bazate pe valorile democrației sociale etc.

Activități: formularea și înaintarea de propuneri vizând asigurarea unui cadru legislativ principal de desfășurare a acțiunilor sociale orientate spre integrarea persoanelor de vârstă a treia.

15. Asociația studenților cu dizabilități "GAUDEAMUS"

Adresa: str. Nicolae Iorga nr. 16, ap. 37, mun. Chișinău, MD 20, tel. 23-72-74; fax: 22-15-35; E-mail: bvlada@moldnet.md

Președinte: Natalia Buga

Persoane de contact: Elena Suțchi

Scopul: recuperarea pedagogică, socială și medicală a tinerilor cu dizabilități în vederea integrării lor în mediul universitar și în societate.

Activități: conferințe științifice, tabere de vară, seminare, revistă specială, training.

Domenii acoperite de organizație: educație, învățământ, cercetare, servicii sociale.

Beneficiari: tineri (copii, elevi, studenți), grupuri profesionale, persoane cu handicap.

16. Asociația Studenților Psihologi din Republica Moldova

Adresa: str. Ion Creangă nr.1, bloc 2, birou 60, mun. Chișinău, MD 20, tel. 74-67-94; E-mail: aspmoldova@usa.net

Președinte: Alina Budeci

Scopul: promovarea culturii psihologice și ridicarea nivelului profesional al studenților psihologi.

Activități: conferințe, traininguri, seminare, școli de vară cu tematică psihologică.

Domenii acoperite de organizație: cultură, artă, recreere, învățământ, educație, cercetare, sănătate, servicii sociale, dezvoltarea economică și socială, apărarea drepturilor și promovarea intereselor cetățenești, cooperare internațională, reprezentarea intereselor de afaceri și profesionale.

17. Asociația studenților rromi

Adresa: str. Bănulescu-Bodoni nr. 53 B, Chișinău, MD 2012, tel. 22-26-18

E-mail: radița@chdom.ngo.moldnet.md

Președinte: Nicolae Rădiță

Persoane de contact: Nicolae Rădiță

Scopul: apărarea și promovarea drepturilor și intereselor rromilor și a tinerilor cu scopul integrării lor în societate.

Activități: consultații juridice, monitorizarea privind respectarea drepturilor rromilor, mese rotunde.

Domenii acoperite de organizație: educație, învățământ, cercetare, apărarea drepturilor omului, minorități etnice.

Beneficiari: tineri (copii, elevi, studenți), etnii, persoane nevoiașe, victime.

18. Casa Republicană de Cultură a Surzilor din Moldova

Adresa: str. V. Alecsandri nr.1, Chișinău, MD 20, tel. 72-99-20, fax: 53-90-15

Președinte: Valentin Melinti

Scopul: unirea cetățenilor cu deficiențe de auz și vorbire din Republica Moldova; editarea și afirmarea publicațiilor de creație ale persoanelor cu deficiențe de auz și vorbire.

Activități: activitate culturală și de educație patriotică; extinderea relațiilor internaționale cu organizații similare; consolidarea prieteniei între artiștii amatori cu deficiențe de auz și vorbire din întreaga lume.

19. Centrul Cultural al Comunității Evreiești

Adresa: str. Diordița nr. 4, mun. Chișinău, MD 20, tel. 21-33-37, 24-12-03; fax: 22-48-14; E-mail: mangher@library.moldsat.md

Președinte: Ana Bațmanov

Persoane de contact: Galina Finkeli

Scopul: propaganda culturii evreiești.

Domenii acoperite de organizație: cultură, artă și recreere, educație, învățământ, cercetare, dezvoltare economică și comunitară.

Beneficiari: tineri (copii, elevi, studenți), grupuri profesionale, bătrâni, pensionari, veterani.

20. Centrul de Cultură Germană din Republica Moldova "Hoffnung"

Adresa: str. Bulgară nr. 24B, mun. Chișinău, MD 2001, tel. 27-51-43; fax: 27-51-43 E-mail: hoffnung@pisem.net.

Președinte: Elli Pilarino

Persoane de contact: Valeria Dreșeli

Scopul: renașterea și dezvoltarea diferitor aspecte ale culturii naționale germane, studierea limbii materne germane, tradițiilor și obiceiurilor etc.

Domenii acoperite de organizație: cultură, artă și recreere; educație, învățământ, cercetare; minorității etnice.

Beneficiari: tineri (copii, elevi, studenți), bătrâni, pensionari, veterani, familii, femei.

21. Centrul de Informare pentru persoane cu dizabilități

Adresa: str. Mateevici nr. 60, mun. Chișinău, MD 2009, tel. 57-75-09, 22-11-86;

E-mail: cipd@europe.com.

Președinte: Nicolae Ivanov

Persoane de contact: Nicolae Ivanov

Scopul: îmbunătățirea nivelului cultural, educațional al persoanelor cu dizabilități fizice și psihice din Republica Moldova.

Domenii acoperite de organizație: cultură, artă și recreere, educație, învățământ, cercetare.

Beneficiari: persoane cu handicap.

22. Centrul de informare și consultații în problemele familiei

Adresa: bd. Ștefan cel Mare nr.1, bir. 221, mun. Chișinău, MD 2001, tel. 27-42-82; E-mail: cccmsdf@mednet.md

Președinte: Olga Gagauz

Persoane de contact: Olga Gagauz, G. Precup

Scopul: informarea și consultarea solicitanților în domeniul cercetărilor medicale și sociale pe problemele familiei.

Activități: acordarea consultației persoanelor și familiilor în probleme socio-juridice, medico-sanitare și psiho-pedagogice, crearea bazei informaționale în problemele familiei.

Domenii acoperite de organizație: sănătate.

Beneficiari: tineri (copii, elevi, studenți), grupuri profesionale, femei, instituții de stat, organizații neguvernamentale.

23. Centrul de Informare și Documentare privind drepturile copilului din Moldova

Adresa: bd. Traian. nr. 23/1, mun. Chișinău, MD 2060, tel. 56-83-07-07; 56-49-21; fax: 56-49-21; E-mail: ciddc@yahoo.com.

Președinte: Iosif Moldovanu

Persoane de contact: Iosif Moldovanu, Nicolae Beșliu, Viorica Crețu

Scopul: promovarea prevederilor Convenției Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului și a altor acte naționale și internaționale privind drepturile omului.

Activități: informarea copiilor și a tinerilor despre drepturile lor, crearea spațiilor prietenoase copiilor, instruirea voluntarilor, informarea cadrelor didactice și funcționarilor publici. Participarea copiilor și tinerilor la viața socială: Parlamentul Copiilor, Consultațiile locale ale copiilor și tinerilor (CLCT), concurs de granturi mici pentru proiectele prezentate de grupurile de copii, recuperarea activă și reintegrarea socială a copiilor și tinerilor cu dizabilități, cercetări și studii privind respectarea drepturilor copilului în Republica Moldova, publicarea de materiale informative: buletinul informativ *De ce drepturile copilului?*, pliante, broșuri în domeniul drepturilor copilului, participării copiilor și tinerilor, educației pentru sănătate, mișcarea globală în interesul copiilor.

Domenii acoperite de organizație: educație, învățământ, cercetare, apărarea drepturilor omului, servicii sociale.

Beneficiari: tineri (copii, elevi, studenți), grupuri profesionale, familii, persoane cu handicap, instituții de stat, refugiați, organizații neguvernamentale.

24. Centrul de Informații "GenderDoc-M"

Adresa: C.P. 422, mun. Chișinău, MD 2004, tel. 27-60-94; fax: 27-08-50 3.4.;

E-mail: genderdoc_m@hotmail.md.

Președinte: Alexei Marcicov

Persoane de contact: Maxim Anmeghichian, Natalia Esmanciuc, Alexei Marcicov

Scopul: selectarea, prelucrarea și difuzarea informației privind diverse aspecte ale homosexualității: apărarea drepturilor gaylor și lesbienilor, lobby la nivel național și internațional; crearea unui mediu inofensiv pentru comunitatea minorităților sexuale în Moldova.

Activități: *Зеркало* - revistă de cultură generală pentru minoritățile sexuale, asistență psihologică pentru minoritățile sexuale, asistență juridică pentru minoritățile sexuale, seminare și mese rotunde, biblioteca centrului, lobby la nivel național și internațional.

Domenii acoperite de organizație: apărarea drepturilor omului, mass-media, minorități sexuale.

Beneficiari: bătrâni, pensionari, veterani, femei, organizații neguvernamentale, victime, gay, lesbiene, bisexuali, transsexuali.

25. Centrul de promovare a toleranței și pluralismului

Adresa: bd. Ștefan cel Mare nr. 65, biroul 407, Chișinău, MD 2001, tel. 27-00-30, fax: 27-22-80; E-mail: tolerant@moldtelecom.md

Președinte: Rada Roșca

Persoane de contact: Rada Roșca, Nadia Filat

Scopul: elaborarea și implementarea principiilor toleranței în societatea moldavă în conformitate cu Declarația principiilor de toleranță a UNESCO din 16 noiembrie 1995.

Activități: organizarea de seminare naționale și regionale pe problema toleranței; studii și cercetări sociologice; activități editoriale

Domenii acoperite de organizație: educație, învățământ, cercetare, apărarea drepturilor omului, minorități etnice.

Beneficiari: tineri (copii, elevi, studenți), bătrâni, pensionari, veterani, familii, etnii, femei, deținuți, bolnavi, persoane cu handicap.

26. Centrul Internațional pentru protecția și promovarea Drepturilor femeii "La strada"

Adresa: str. 31 August nr. 82, biroul 4, mun. Chișinău, MD 2012, tel. 23-49-06; fax: 23-49-07; E-mail: lsmoldova@ls.moldline.net.

Președinte: Ana Palancean-Revenco

Persoane de contact: Ana Palancean-Revenco, Svetlana Prodan, Daniela Misail

Scopul: promovarea și protecția drepturilor civile, economice și sociale, culturale, personale, a libertăților femeii și a copilului.

Activități: traininguri, lecții, seminare, mese rotunde, conferințe, editare de materiale, asistență socială.

Domenii acoperite de organizație: relații internaționale, apărarea drepturilor omului, servicii sociale.

Beneficiari: tineri (copii, elevi, studenți), grupuri profesionale, femei, instituții de stat, organizații neguvernamentale, victime.

27. Centrul pentru asistența reformei penitenciare în Moldova

Adresa: str. București nr. 23 A, mun. Chișinău, MD 2001, tel. 21-09-10;

E-mail: info@carpem.md, <http://carpem.mdyahoo.com>.

Președinte: Igor Dolea

Persoane de contact: Sorin Hanganu, Victor Zaharia, Marcel Varmari, Ana Biancea, Elena Vedeanu, Daniela David

Scopul: scopul Centrului pentru asistența reformei penitenciare în Moldova este de a contribui la restructurarea și ajustarea sistemului penitenciar al Republicii Moldova la standardele înaintate de actele juridice internaționale la care Republica Moldova este parte.

Activități: CARPEM este o organizație neguvernamentală independentă, apolitică și nonprofit/necomercială, ce desfășoară activități la nivel național și care are drept scop oferirea asistenței în realizarea reformei penitenciare în Republica Moldova.

Domenii acoperite de organizație: educație, învățământ, cercetare, apărarea drepturilor omului, sănătate.

Beneficiari: tineri (copii, elevi, studenți), deținuți, instituții de stat, organizații neguvernamentale, victime.

28. Clubul republican de șah pentru cetățenii orbi și cu vederea slabă "L. Braille"

Adresa: str. Coropceanu nr. 26 , mun. Chișinău, MD 20, tel. 24-77-14

Președinte: Victor Ramcovici

Scopul: crearea condițiilor optime pentru dezvoltarea șahului pentru cetățenii orbi și cu vederea slabă; acordarea ajutorului pentru reabilitarea fizică și morală a invalizilor categoriei date; propagarea și popularizarea șahului.

Activități: organizarea și participarea la competiții sportive; acordarea ajutorului metodic, consultativ membrilor Clubului; organizarea seminarelor, conferințelor.

29. Comunitatea bielorusă din Republica Moldova

Adresa: str. Mateevici nr. 109/1 , mun. Chișinău, MD 20, tel. 74-75-09

Președinte: Vladimir Dzerjinski

Scopul: studierea și propagarea limbii, obiceiurilor, istoriei și culturii autohtone a poporului bielorus; apărarea și realizarea drepturilor sociale, economice ale membrilor comunității.

Activități: deschiderea școlilor și claselor cu predare a obiectelor în limba bielorusă; organizarea turismului, centrelor balneare, locurilor de odihnă.

30. Comunitatea bulgară din Republica Moldova

Adresa: bd. Negruzzi nr.12/2, mun. Chișinău, MD 20, tel. 44-43-62

Președinte: Valentin Cunev

Scopul: contribuirea la renașterea tradițiilor lingvistice, culturale și spirituale ale bulgarilor; consolidarea eforturilor tuturor bulgarilor din republică în vederea realizării și apărării drepturilor cetățenilor.

Activități: renașterea tradițiilor lingvistice, culturale și spirituale ale bulgarilor; realizarea și apărarea drepturilor și libertăților bulgarilor; organizarea și desfășurarea manifestărilor culturale, simpozioanelor, seminarelor.

31. Comunitatea italienilor din Republica Moldova

Adresa: str. Mateevici nr. 109/1, mun. Chișinău, MD 20, tel. 52-29-07

Președinte: Andrei Basso

Scopul: stabilirea și dezvoltarea legăturilor cu cetățenii, organizațiile și instituțiile interesate; contribuirea la stabilirea și dezvoltarea legăturilor directe între organizațiile, întreprinderile și instituțiile de învățământ moldovenești și italiene.

Activități: organizarea festivalurilor, expozițiilor, concertelor, concursurilor, victorinelor și altor manifestări de masă.

32. Comunitatea republicană a nemților din Moldova

Adresa: str. A. Mateevici nr. 109/1, mun. Chișinău, MD 20, tel. 77-11-89

Președinte: Inesa Lvina

Scopul: realizarea și protejarea drepturilor și libertăților legitime economice, sociale, culturale ale minorității nemțești din Republica Moldova.

Activități: relevarea, protecția monumentelor de istorie și cultură nemțești pentru îmbogățirea spirituală și educația umanitară a tinerei generații; stabilirea și dezvoltarea legăturilor între Moldova și Germania.

33. Comunitatea rusă din Republica Moldova

Adresa: str. A. Mateevici nr. 109/1, birou 325, mun. Chișinău, MD 20, tel. 24-22-36

Președinte: Ivan Stepanenko

Scopul: păstrarea și dezvoltarea culturii și limbii ruse, tradițiilor spirituale ale memoriei istorice; exprimarea, realizarea și ocrotirea drepturilor culturale, civice, economice, sociale și a altor drepturi și libertăți ale membrilor comunității.

Activități: activități neinterzise de legislația în vigoare.

34. Comunitatea ucraineană din Republica Moldova

Adresa: str. A. Mateevici nr. 109/1, mun. Chișinău, MD 20, tel. 22-81-61, 22-81-62

Președinte: Nicolae Oleinic

Scopul: contribuirea la realizarea drepturilor ucrainenilor în localitățile compact locuite de ucraineni.

Activități: activități neinterzise de legislația în vigoare.

Domenii acoperite de organizație: cultură, artă, recreere, educație, învățământ, cercetare.

Beneficiari: tineri (copii, elevi, studenți), familii, minorități etnice, femei, organizații ne-guvernamentale.

35. Diaspora armenescă "Mair Haiastan" din Republica Moldova

Adresa: str. I. Creangă nr. 39/2, ap. 53, mun. Chișinău, MD 2009, tel. 54-09-10

Președinte: Arsaluis Nahradian

Scopul: dezvoltarea culturii armenesci și îmbunătățirea nivelului social al armenilor din Republica Moldova.

Activități: expoziții de fotografii, ajutor material caselor de copii, serate culturale.

Domenii acoperite de organizație: cultură, artă, recreere, servicii sociale, dezvoltarea economică și socială, apărarea drepturilor și promovarea intereselor cetățenești.

36. Federația sportivă a surzilor din Moldova

Adresa: str. V. Alecsandri nr. 1, mun. Chișinău, MD 20, tel. 73-53-71

Președinte: Eugen Televco

Scopul: întremarea sănătății, călirea organismului și cultivarea calităților fizice necesare muncii prin practicarea regulată a culturii fizice și sportului.

Activități: participarea la competiții sportive republicane și internaționale; asistență deplină în dezvoltarea culturii fizice și a sportului în rândurile persoanelor cu deficiențe auditive și verbale.

37. Organizația "Fondul copiilor din Republica Moldova"

Adresa: str. Pușkin nr. 24, birou 30, mun. Chișinău, MD 20, tel. 22-83-24, 22-75-52; fax: 52-27-29

Președinte: Vladimir Zolotuhin

Scopul: sporirea autorității și rolului familiei; consolidarea forțelor sociale pentru educația tinerei generații; consolidarea bazei educaționale, dezvoltarea, instruirea, odihna și comunicarea copiilor; susținerea morală și materială a tinerelor talente în toate domeniile de cunoaștere.

Activități: acțiuni sociale concrete orientate spre apărarea sănătății, intereselor copiilor, perfecționarea tuturor aspectelor educației și dezvoltării lor; elaborarea și realizarea diferitor programe privind baza ocrotirii sănătății, odihnei copiilor, elaborarea și realizarea programelor proprii.

38. Societatea "Combaterea cancerului" din Republica Moldova

Adresa: str. Testemișanu nr. 30, mun. Chișinău, MD 20, tel. 72-37-11

Președinte: Dumitru Sofroni

Scopul: acumularea și analiza informațiilor despre cele mai înalte realizări ale științei moderne în domeniul profilaxiei și diagnosticării cancerului; acordarea ajutorului la finanțarea măsurilor de profilaxie și depistare timpurie a cancerului.

Activități: acordarea de ajutor la reutilizarea tehnică a instituțiilor oncologice; participarea la acțiunile de caritate; antrenarea specialiștilor din țară și de peste hotare pentru acordarea asistenței medicale tuturor pacienților.

39. Societatea bulgară "Văzrajdane" (Renaștere)

Adresa: bd. Moscova nr. 12/2, mun. Chișinău, MD 20, tel. 44-51-81; fax: 27-11-66

Președinte: I. D. Zabunov

Persoane de contact: I. D. Zabunov, P. V. Parmacli, A. A. Pisarotlov

Scopul: crearea condițiilor prielnice pentru renașterea națională și culturală a bulgarilor din Republica Moldova.

Activități: activități culturale, științifice cu comunitatea bulgară din Republica Moldova.

Domenii acoperite de organizație: cultură și agrement, educație, învățământ, cercetare, apărarea drepturilor omului.

Beneficiari: minorități, organizații neguvernamentale.

40. Societatea surzilor din Republica Moldova

Adresa: str. V. Alecsandri nr. 1, Chișinău, MD 2009, tel. 72-99-25; fax: 72-99-27

Președinte: M. A. Ursul

Persoane de contact: M. A. Ursul, N. N. Babici

Scopul: reabilitarea socială a cetățenilor surzi, promovarea sportului, culturii printre cetățenii surzi, apărarea drepturilor civile ale cetățenilor surzi.

Domenii acoperite de organizație: cultură și agrement, relații internaționale, servicii sociale.

Beneficiari: bolnavi, invalizi.

41. Societatea Ucraineană a Republicii Moldova

Adresa: str. A. Mateevici nr. 109/1, Chișinău, MD 2009, tel. 22-43-86; fax: 22-83-38

Președinte: Nicolae Oleinic

Persoane de contact: Nicolae Oleinic, Olga Sergimco

Scopul: dezvoltarea și păstrarea culturii, limbii, obiceiurilor și tradițiilor naționale.

Domenii acoperite de organizație: cultură, artă și recreere, educație, învățământ, cercetare, minorități etnice.

Beneficiari: tineri (copii, elevi, studenți), familii, etnii, femei, organizații neguvernamentale.

42. Uniunea Voluntarilor din Republica Moldova

Adresa: str. Matei Basarab nr. 16/1, mun. Chișinău, MD 20, tel. 51-65-07

Președinte: Sergiu Caracai

Scopul: susținerea și protecția socială a participanților la conflictul armat și a membrilor familiilor lor; apărarea drepturilor civile ale participanților la conflictul armat.

Activități: susținerea programelor de activitate din diverse domenii, de colaborare cu centre și instituții internaționale, de organizare a conferințelor, expozițiilor, de editare a materialelor informaționale, de prestare a serviciilor de consultare.